

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY
JALGAON

ARDHAMAGADI

Syllabus For S.Y.B.A. IIIrd & IVth Semester

M.A. – I - Ist & IInd Semester

(w.e.f. June 2010)

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
प्राचीन भारतीय भाषा (संस्कृत, पाली, अर्धमागधी) अभ्यास मंडळ
द्वितीय वर्ष कला
विषय :- अर्धमागधी - (सामान्यस्तर) G-2
वाङ्मय प्रकार अभ्यास- कथासाहित्य
जून २०१० पासून

तिसरे सत्र
अभ्यासक्रम

- i) पाइयबोह कहा गद्य (अ.१,२)
- ii) धूर्ताक्खान पद्य (अ.१)
- iii) प्राकृत काव्य ग्रंथ परिचय
(सेतुबंध,गउडवहो,उषानिरुध्द,कंसवहो)
- iv) प्राकृत शब्द, वर्ण बदल, स्वरभक्ती

- संदर्भ ग्रंथ** — १) प्राकृत भाषा और साहित्यका आलोचनात्मक इतिहास — नेमीचंद शास्त्री
२) प्राकृत साहित्याचा इतिहास — डॉ. ग.वा.तगारे
३) अपभ्रंश साहित्य — डॉ. हरिवंश कोछड

प्रश्नपत्रिका नमुना व गुण विभागणी

वेळ :- २ तास

गुण - ४०

सुचना :- १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

प्र:१ :- पाठ्यपुस्तकावरील भाषांतर

अ) गद्य २/४

१२

ब) पद्य २/४

प्र:२ :- लघुत्तरे (१० ते १५ ओळी) लिहा

अ) गद्य २/४

१६

ब) पद्य २/४

प्र:३ :- दिर्घोत्तरी प्रश्न (ग्रंथ परिचय) १/२

८

प्र:४ :- व्याकरण

४

(अ) प्राकृत शब्द लिहा २/४

(ब) वर्ण बदल लिहा २/४

अंतर्गत निरंतन मुल्यमापन परिक्षा

१०

सत्र चौथे

वाङ्मय प्रकार अभ्यास —कथासाहित्य

D) अभ्यासक्रम

- i) पाइयबोह कहा (गद्य) अ. ३,४
- ii) धूर्ताख्यान (पद्य) अ.२,३
- iii) प्राकृत काव्य ग्रंथ परिचय
सुरसुंदरीचरियं, भविस्सयतकहा, वज्जालगंगं गाहासत्तसई,
- iv) पाठ्यपुस्तकाबाहेरील उता-यांचे भाषांतर
किंवा
उता-यांवरील प्रश्नोत्तरे लिहा.

प्रश्नपत्रिका नमुना व गुण विभागणी

वेळ :- २ तास

एकुण गुण ४०

सुचना :- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

प्र. १ ला पाठ्य पुस्तकावरील भाषांतर	१२
(अ) गद्य २/४	
(ब) पद्य २/४	
प्र.२ :- पाठ्यपुस्तकावरील लघुत्तरे (१०ते १५ ओळीत) लिहा	१६
(अ) २/४	
(ब) २/४	
प्र.३ :- दिर्घोत्तरी (ग्रंथ परिचय) प्रश्न १/२	८
प्र. ४:- पाठ्यपुस्तकाबाहेरील उता-यांचे मराठीत भाषांतर	४
किंवा	
उता-यावरील प्रश्नोत्तरे लिहा	
अंतर्गत निरंतन मुल्यमापन परिक्षा	१०

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
प्राचीन भारतीय भाषा (संस्कृत, पाली, अर्धमागधी) अभ्यास मंडळ
एम.ए. भाग -१ (PRK-I)
विषय :- अर्धमागधी (दुय्यमस्तर)
जुन २०१० पासुन लागू
वाङ्मय प्रकार अभ्यास - चरित्रकाव्य

I) प्रथम सत्र

नेमलेल्या अभ्यासक्रम -

करकंडचरिउ - मुनिकनकामर (संधी -१,२,३) संपादक - डॉ.हिरालाल जैन

I) अपभ्रंश -प्राकृत ग्रंथ परिचय -

(मयणपराजयचरिउ, जसहरचरिउ, पउमचरिउ, धम्मपरिक्खा, भविस्सयत्तकहा,
परमात्मप्रकाश)

संदर्भ ग्रंथ - १) प्राकृत भाषा और साहित्यका आलोचनात्मक इतिहास - नेमीचंद शास्त्री

२) प्राकृत साहित्याचा इतिहास - डॉ. ग.वा.तगारे

३) अपभ्रंश साहित्य - डॉ. हरिवंश कोछड

४) भारतीय साहित्याचा इतिहास भाग -२ एम विंटरनिटझ, पुर्नमुद्रण मुंशीराम मनोहरलाल

प्रश्नपत्रिका नमुना व गुणविभागणी

वेळ : ३ तास

८० गुण

प्र.१ पाठ्यपुस्तकातील भाषांतर ३/५

१८

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा ४/५

२०

किंवा

दिर्घोत्तरी प्रश्न

प्र. ३ ग्रंथाचा परिचय १/२

१५

प्र.४ वस्तुनिष्ठ प्रश्न

१५

अ) एका वाक्यात उत्तरे ५/७

ब) रिकाम्या जागा भरा ५/७

क) योग्य जोड्या जुळवा ५/७

प्र.५ प्राकृतातील सुभाषितांचे स्पष्टीकरण २/४

१२

अंतर्गत निरंतर मुल्यमापन परिक्षा

२०

II) द्वितीय सत्र

नेमलेल्या अभ्यासक्रम

- I) कुवलयमाला - उद्योतनसुरी (चंडसोम, मानभट्ट मायादित्य) प्र. शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापुर
II) प्राकृत भाषा वैशिष्ट्ये - मागधी, अर्धमागधी, महाराष्ट्री, पैशाची, शौरसेनी, अपभ्रंश

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

वेळ ३ तास	८० गुण
प्र. १ भाषांतर ३/५	१८
प्र.२ लघुत्तरे ४/५ किंवा पाठ्यपुस्तकावरील दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
प्र.३ प्राकृत भाषा वैशिष्ट्ये १/२	१५
प्र.४ वस्तुनिष्ठ प्रश्न अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा ५/७ ब) रिकाम्या जागा भरा ५/७ क) योग्य जोड्या लावा ५/७	१५
प्र.५ पाठ्यपुस्तकातील सुभाषितांचे स्पष्टीकरण २/४	१२
अंतर्गत निरंतर मुल्यमापन परिक्षा	२०

समकक्ष अभ्यासक्रम		
वर्ग	जुना अभ्यासक्रम	नवीन अभ्यासक्रम
S.Y.B.A.	<p>१ पाइय बोहकहा (गद्य) प्रकाशक ,शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापुर</p> <p>२ धुर्ताख्यान (पद्य) अद्याय १,२,३ संपादक प्रा.सौ.व्ही.बी.भगरे,जयसिंगपुर</p>	<p>तिसरे सत्र पाइय बोहकहा अद्याय १,२, २ धुर्ताख्यान (पद्य) अद्याय १, चौथे सत्र पाइय बोहकहा अद्याय ३,४ २ धुर्ताख्यान (पद्य) अद्याय २,३</p>
M.A. – I	<p>१) करकंडचरिउ : मुनि कनकामर,संधी – I,II,& III संपादक –डॉ. हिरालाल जैन</p> <p>२) कुवलमाला : उद्योतनसूरी (चंडसोम,मानभट्ट, मायादित्य) प्रकाशक,शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापुर</p>	<p>पहिले सत्र १) करकंडचरिउ : मुनि कनकामर,संधी – I,II,& III संपादक –डॉ. हिरालाल जैन</p> <p>दुसरे सत्र २) कुवलमाला : उद्योतनसूरी (चंडसोम,मानभट्ट, मायादित्य) प्रकाशक,शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापुर</p>

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY
JALGAON

PALI

Syllabus For S.Y.B.A. IIIrd & IVth Semester

M.A. – I - Ist & IInd Semester

(w.e.f. June 2010)

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
प्राचीन भारतीय भाषा (संस्कृत, पाली, अर्धमागधी) अभ्यास मंडळ
द्वितीय वर्ष कला
विषय :- पाली (दुय्यमस्तर)
जून २०१० पासून लागू
वाङ्मय प्रकार अभ्यास - महावग्ग व खुद्दकनिकाय

तिसरे सत्र (IIIrd Semester)

नेमलेल्या अभ्यासक्रम

- अ. महावग्ग - १. बोधिकथा २. धम्मचक्कपवतनसुत्त
ब. खुद्दकनिहाय - १) धमकवग्ग २) अप्पमादवग्ग ३) चित्तवग्ग ४) जरावग्ग
(धम्मपद)
क. बौद्ध तत्त्वज्ञान - १) बोधिसत्त्व २) पच्चेकबुद्ध ३) सम्मासबुद्ध ४) सील ५) समाधि ६) पञ्जा
ड. व्याकरण - १) नाम २)सर्वनाम
इ. पालि त्रिपिटक - १)सुत्तपिटक २)विनयपिटक

सन्दर्भमन्थानि

- १) काश्यप, भिक्खु जगदिश ; महावग्गपालि (विनयपिटके), नवनालंदा
महाविहार, नालंदा (बिहार) १९६०
२) काश्यप, भिक्खु जगदिश; खुद्दकनिकायपालि (सुत्तपिटके) नवनालंदा
महाविहार, नालंदा (बिहार) १९६०
३) आठवले, सुभाष ; पालि भाषा साहित्य व व्याकरण, सन्मति प्राच्य संशोधन संस्था,
सदर, नागपुर २००५

द्वितीय वर्ष कला
महावग्ग व खुद्दकनिकाय
पालि (G 2)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

तिसरे सत्र (IIIrd Semester)

वेळ २ तास	गुण- ४०
प्र. १ पाठ्यपुस्तकावरील भाषांतर २/३	१०
प्र.२ दिर्घोत्तरी प्रश्न १/२	१०
प्र.३ संदर्भ स्पष्टीकरण	१०
अ- गज्जभागावर आधारीत १/२	
ब – पज्ज भागावर आधारीत १/२	
प्र.४ व्याकरण - १/२	५
प्र.५ पालि त्रिपिटक - १/२	५
अंतर्गत निरंतर मुल्यमापन परीक्षा	१०

S.Y.B.A. (G 2)
पालि . (Subordinate)
महावग्ग व खुद्दकनिकाय

चौथे सत्र (IVth Semester)

नेमलेल्या अभ्यासक्रम

अ. महावग्ग - १) यस पब्बज्जा
२) सारिपुत्तमोग्गल्लायन पब्बज्जा
३) राहुल पब्बज्जा

ब. खुद्दकनिकाय - १) थेरगाथा - आनन्दत्थेरगाथा
२) थेरीगाथा- पराचाराथेरीगाथा
किसागौतमी थेरीगाथा

क. बौध्द तत्वज्ञान - १) ब्रम्हविहार
२) चत्तारिअरियसच्चानि
३) अरियो अट्टुडग्कोमग्गो
४) तिलक्खण
५) कम्मवाद

ड. व्याकरण - १) विशेषण
२) क्रियापद

इ. पालित्तिपिटक - १) सुत्तपिटक
२) विनयपिटक

सन्दर्भ गन्थानि —

- १) काश्यप, भिक्खु जगदिश - महावग्गपालि (विनयपिटके), नवनालंदा
महाविहार, नालंदा (बिहार) १९६०
- २) काश्यप, भिक्खु जगदिश - खुद्दकनिकाय पालि (सुत्तपिटके), नवनालंदा
महाविहार, नालंदा (बिहार) १९६०
- ३) डॉ.आठवले, सुभाष - पालिभाषा साहित्य व व्याकरण सन्मातिप्राच्च
संशोधन संस्था, सदर नागपुर, २००५

S.Y.B.A. (G 2)
पालि . (Subordinate)
महावग्ग व खुद्दकनिकाय
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरुप व गुणविभागणी

चौथे सत्र (IVth Semester)

वेळ २ तास

गुण - ४०

प्र. १ पाठ्यपुस्तकावरील भाषांतर २/३	१०
प्र.२ पाठ्यपुस्तकावरील दिर्घोत्तरी प्रश्न १/२	१०
प्र.३ ससंदर्भ स्पष्टीकरण	१०
अ - गज्जभागावर आधारीत १/२	
ब — पज्जभागावर आधारीत १/२	
प्र.४ व्याकरण - १/२	५
प्र.५ पालि तिपिटक - १/२	५
अंतर्गत मुल्यमापन परीक्षा	१०

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
प्राचीन भारतीय भाषा (संस्कृत, पाली, अर्धमागधी) अभ्यास मंडळ
एम.ए. भाग -१ (PALI - I)
विषय :- पाली (दुय्यमस्तर)
जुन २०१० पासुन लागू
वाङ्मय प्रकार अभ्यास - सुत्त विनय व अभिधम्मपिटक

प्रथम सत्र (Ist Semester)

नेमलेल्या अभ्यासक्रम

- अ - सुत्तपिटक - दीघनिकाय - ब्रम्हजलसुत्त
ब- विनयपिटक — चुल्लवग्ग पञ्चसतिककखन्धक
क- अभिधम्मपिटक — धम्मसङ्गणी — १)कामावचरचित्त
२) रुपावचरचित्त
ड- पालिभाषा - उत्पत्ति व उगमस्थान
इ- व्याकरण — कारक

सन्दर्भग्रन्थानि

- १) सांकृतायन, राहुल; दीघनिकायपालि (सुत्तपिटके) ;
नवनालंदा महाविहार, नालंदा (बिहार) १९६०
२) काश्यप, भिक्खु जगदीश, चुल्लवग्गपालि (विनयपिटके) ;
नवनालंदा महाविहार, नालंदा (बिहार) १९६०
३) काश्यप, भिक्खु जगदीश, धम्मसङ्गणी (अभिधम्मपिटके);
नवनालंदा महाविहार, नालंदा (बिहार) १९६०
४) Hazra; K.L.; Pali Language & Literature (Vols. I & II);
D.K. Print world (P.Ltd.) , New Delhi, 1994
५) आठवले, सुभाष; पालिभाषा साहित्य व व्याकरण ; सन्मतिप्राच्य
संशोधन संस्था, सदर —नागपुर, २००५

M.A. (PART -I)
पालि . (Subordinate)
सुत्त, विनय व अभिधम्मपिटक

प्रथम सत्र (Ist Semester)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

वेळ — ३ तास	गुण ८०
प्र. १ भाषांतर	
अ - पाठ्यक्रमावर आधारीत २/३	२०
ब - पाठ्यक्रमावर आधारीत २/३	
प्र. २ संदर्भासह स्पष्टीकरण करा	१०
अ - पाठ्यक्रमावर आधारीत २/३	
ब — पाठ्यक्रमावर आधारीत २/३	
प्र. ३ दिर्घोत्तरी प्रश्न	२०
अ - पाठ्यक्रमावर आधारीत १/२	
ब — पाठ्यक्रमावर आधारीत १/२	
प्र. ४ वस्तुनिष्ठ प्रश्न	१०
अ - एका वाक्यात उत्तरे लिहा ५/८	
ब- रिकाम्या जागा भरा ५/८	
प्र. ५ टिपा लिहा — १)पालि त्रिपिटक २/३	२०
२) पालिउत्पत्ति व उगमस्थान १/२	
३)व्याकरण १/२	
अंतर्गत निरंतर मुल्यमापन परीक्षा	२०

द्वितीय सत्र (IIInd Semester)

नेमलेल्या अभ्यासक्रम

अ. सुत्तपिटक —

मज्झिमनिकाय - सब्बासवसुत्त

ब. विनयपिटक —

सत्तसतिककखन्धक

क. अभिधम्मपिटक —

१) अरुपावचरचित्त

२) लोकोत्तरचित्त

ड. पालिभाषा - मध्य भारतीय आर्यभाषा परिवारामध्ये

पालि भाषेचे स्थान

इ. पालि व्याकरण - इत्थिपच्चय

सन्दर्भगन्थाति —

१) काश्यप, भिक्खु जगदिश;	मज्झिमनिकायपालि (सुत्तपिटके); नवनालंदा महाविहार नालंदा (बिहार) १९६०
२) काश्यप, भिक्खु जगदिश ;	चुल्लवग्गपालि (विनयपिटके) नवनालंदा महाविहार, नालंदा (बिहार) १९६०
३) भिक्खु अनुरुद्ध;	धम्मसङ्गणी (अभिधम्मपिटके) नवनालंदा महाविहार, नालंदा (बिहार) १९६०
४) उपाध्याय, भरतसिंह;	पालिसाहित्य का इतिहास; हिन्दी साहित्य सम्मेलन, प्रयाग इलाहाबाद १९९४
५) आठवले, सुभाष;	पालिभाषा साहित्य व व्याकरण; सन्यति प्राच्य संशोधन संस्था, सदर नागपुर २००५

M.A. (PART –I)
पालि (Subordianate)
सुत्त विनय व अभिधम्मपिटक
द्वितीय सत्र (IInd Semester Subordianate)

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी

वेळ ३ तास	गुण ८०
प्र.१ भाषांतर -अ पाठ्यक्रमावर आधारीत २/३ -ब पाठ्यक्रमावर आधारीत २/३	२०
प्र.२ संदर्भासह स्पष्टीकरण करा -अ पाठ्यक्रमावर आधारीत २/३ -ब पाठ्यक्रमावर आधारीत २/३	१०
प्र.३ दिर्घोत्तरी प्रश्न -अ पाठ्यक्रमावर आधारीत १/२ -ब पाठ्यक्रमावर आधारीत १/२	२०
प्र.४ वस्तुनिष्ठ प्रश्न अ- एका वाक्यात उत्तरे लिहा ५/८ ब- रिक्त्या जागा भरा ५/८	१०
प्र.५ टिपा लिहा १) पालित्रिपिटक २/३ २) मध्यभारतीय आर्यभाषा परिवारामध्ये पालिभाषेचे स्थान १/२ ३) व्याकरण १/२	२०
अंतर्गत निरंतर मुल्यमापन परीक्षा	२०

समकक्ष अभ्यासक्रम		
वर्ग	जुना अभ्यासक्रम	नवीन अभ्यासक्रम
S.Y.B.A.	महावग्ग, खुद्दकनिकाय, बौध्द तत्वज्ञान व व्याकरण	तिसरे सत्र महावग्ग, खुद्दकनिकाय, बौध्द तत्वज्ञान व व्याकरण चौथे सत्र महावग्ग, खुद्दकनिकाय, बौध्द तत्वज्ञान व व्याकरण
M.A. – I	सुत्तपिटक, विनयपिटक, अभिधम्मपिटक पाली व्याकरण	पहिले सत्र सुत्तपिटक, विनयपिटक, अभिधम्मपिटक पाली व्याकरण दुसरे सत्र सुत्तपिटक, विनयपिटक, अभिधम्मपिटक पाली व्याकरण

